

Večernik

Leto V. (XII.), šte. 118

Maribor, četrtek 28. maja 1931

»JUTRA«

Značaj raznih nedel in praznikov vsak dan ob 16. ur

Račun pri poštnem čeku zav. v Ljubljani št. 11.409

Vredn. mesečno prejemati v upravi ali po pošti 10 Din dostavljen na dom pa 12 Din

Telefon:

Uredn. 2440 Uprava 2455

Uredništvo in uprava: Maribor, Aleksandrova cesta št. 13

Oglasi po tarifu

Oglase sprejema tudi oglasni oddelak »Jutra« v Ljubljani, Prešernova ulica št. 4

Kaj se pripravlja v Italiji?

KRVAVI SPOPADI MED FAŠISTI IN PAPISTI V RIMU IN PROVINCI.
— LATERANSKA POGODBA V NEVARNOSTI.

RIM, 28. maja. Napetost, ki je vladala že nekaj časa med Vatškansko državo in Italijo, se razvija polagoma v popoln prelom. Med fašisti in pristaši od Vatikana sprožene katoliške akcije je prišlo že do krvavih spopadov, ki izvirajo iz Rima in se razširjajo po vsej državi. Na obeh straneh je opaziti veliko bojažljivost. Določb premirja med Vatikanom in Kvirinalem nikdo ne upošteva, kakor da bi ne obstojala lateranska pogodba.

Klub obsežnim varnostnim odredbam so včeraj množice fašistov napadle osrednje vodstvo Katoliške akcije ter poslopje norolnoma opustošile. V pritličju, kakor tudi v prvem in drugem nadstropju, so razbite vse šipe. Demonstranti so zmetali nobištvo na cesto in je zažgali. Več sto orožnikov je pozno zvečer s pomočjo vojaštva razorožilo demonstrante. Na Silvestrovem trgu so fašisti sezvali sliko s papežem in papeško zastavo. Več hiš, v katerih stanovali odprti pristaši Katoliške akcije, je bilo zažganih. Demonstracije proti nanežu in vatškanski politiki so se nadaljevale vse noč.

Ker listi o dogodkih ne smejo nič poročati, se razširilo povsod najhujše razburjenje vesti. Tridnevno se zatrine, da je bil ravnatelj vatškanskega »Osservatore Romano«, prof. della Torre, ki je iz Vatikana stopil na italijanska tla, aretiran od policije radi hujšanja proti fašistom.

Do hudih spopadov je prišlo tudi med visokošolci obeh taborov. Fašisti so katoliške študente, ki so prišli na predavanja z znaki, napadli in jih krvavo pretepli ter jih končno vrgli iz poslopja. Fašisti so sklenili, da ne bodo dovolili nobenemu pristašu Katoliške akcije vstop na univerzo.

Še slabši je položaj v provinci, kjer so se vršile zadnje dni velikanske protikatoliške demonstracije in so javno sežigali papeške slike in zastave. V Figliniju je nastopil včeraj oddelak katoliških kolezarjev s srčami v papeških barvah in z znaki. Fašisti so jih napadli in krvavo pretepli. Več ranjencev so morali odpeljati v bolnico. Splošno prevladuje mnenje, da se bližajo Italiji veliki dogodki, ki morajo imeti za posledico celo državljansko vojno.

Policija je napram nemirom brez moči in ji mora pri vzdrževanju reda pomagati vojaštvo. Nekaj član kraljeve rodbine je osebno posredoval pri vladi in priporočal takojšnjo uvedbo diplomatskih pogajanj z Vatikanom, da se obnovi premirje in ustvari znošljivi medsebojni odnos. Pokazalo se je namreč, da se lateranska pogodba obojestransko krši. Ako se ne nestrastno odstranijo mučne napetosti med Italijo in Vatikanom, potem pride tudi do oficilnega preloma z Vatikanom, kar pa bi povzročilo neželene posledice za nadaljnji razvoj Italije.

Piccardov balon plove proti Adriji

TRAGIČEN KONEC POLETA BELGIJSKEGA ZNANSTVENIKA V VSE-MIRJE. — PICCARD IN NJEGOV SPREMLJEVALEC ŽE GOTOVO MRTVA.

AUGSBURG, 28. maja. Včeraj je profesor Piccard končno startal s svojim nalašč za to izgrajenim balonom na polet v stratosfero. Domnevajo po opazovanjih, da je dosegel višino 15 tisoč do 20 tisoč metrov. Do večera ni pristal. Zrak ima seboj za kakih 15 ur. S prof. Piccardom je poletel tudi inž. Kynffer.

INOMOST 28. maja. Balon z briselskim vsučiliščnim profesorjem Piccardom, ki se je dvignil včeraj v Augsburg s svojim spremljevalcem v stratosfero, se pogreša. Sinoči ob 23. uri so ga videli nad Poznom radi teme pa so potem zapet izgubili sled za njim. Švicarska nemška in avstrijska letalstva so dobila od italijanske vlade dovoljenje, da iščejo Piccarda v Italiji. Ak-

ciji so se pridružili tudi italijanski aparati.

Ker ima Piccard v gondoli le za 15 ur zraka in zadostuje v dveh rezervnih steklenicah pripravljeni kisik le za 2—3 ure, se domneva, da sta oba pogumna znanstvenika že mrtva, ker je poteklo že več kot 32 ur, odkar sta se dvignila.

Po najnovejših poročilih se pomika balon jugovzhodno od alp proti Jadranskemu morju.

Odgoditev splošne razorožitvene konference?

ŽENEVA 28. maja. Zasedanje Društva narodov je sklicano za 12. septembra. V tem zasedanju bodo izvo-

W AVSTRIJSKI sami od sebe storili isto, kar smo mi? Koga zadene tu krivda? Nas Slovence same in ne naposled tisto slovensko koroško atelefenco, ki se je po celoviti sem priselila. Z naše strani bi se bili namreč morali storiti tozadevni koraki, da bi se bila morala akcija velkokomunizma, ki ne bi smela mirovati vse dalje, dokler ne bi v celoti došla na italijanske tla.

Danes te v tem ozirju že marsikaj žalostno nekaj bi se na vendar še dalo storiti. Sled na čisto, da smo se po l.

1920. vdali v nek lenobni fatalizem, tako da si še vse doslej nismo ustvarili osrednje sile, ki bi narodnoobrambne organizacije, ki jih sedaj imamo, so samo celovite sil ali pa so vse preširoko zasnovane, da bi mogla vršiti tisto, kar bi bilo na voljo nujno. Ali ne bi kazalo, da bi dvignili in temeljito reorganizirali Ciri-Metodovo družbo. Na vsak način pa — nekaj moramo. Vse to, kar je avstrijski odločanje v usodo mora biti enkrat konec!

ljeni trije novi člani Sveta Društva narodov.

WASHINGTON, 28. maja. Ameriška vlada računa resno z možnostjo, da se splošna razorožitvena konferenca odgodi do junija 1932 in sicer na željo in inicijativo Francije. Francija bo, kakor domnevajo, svoj korak motivirala z nejasnim položajem v sovjetski Rusiji, z nejasnim stanjem v Sredozemskem morju in s problemom, ki je postal aktualen z načrtom nemško-avstrijske unije.

Briand ostane

PARIZ, 28. maja. Na včerajšnji seji ministrskega sveta je zunanji minister Briand na prošnje predsednika vlade in ostalih ministrov izjavil, da bo šel pred parlament in poročal tam o ženevskih sklepih. Briandovo odločitev so politični krogi sprejeli z največjim zadovoljstvom.

POGAJANJA MED AVSTRIJO IN ČSR V ZASTOJU.

PRAGA, 28. maja. Iz krogov češko-slovaške delegacije za trgovinska pogajanja z Avstrijo se čuje, da so pogajanja na celi črti zastala, zlasti glede vprašanja tekstilnega blaga, papirja, železa in strojev. Avstriji so v tem pogledu odbili vse češke želje. Glede uvoza žitaric — osobito rži in ječmena — ter sladkorja, žele Avstriji popolnoma proste roke. Za uvoz povrtnine, ki se je mnogo uvaža v Avstrijo zlasti iz okolice Bratislave, pa žele Avstriji povisek carine za 10- do petnajstkratno.

Aretacije.

Srečka Breganta, doma nekje od Gorice, ki je bil l. 1928 radi raznih prevar in drugih pregreškov izgnan iz naše države, so te dni aretirali v Bosanskem Brodu radi potepušstva. Tamošnja policija ga je poslala mariborski, ki ga je izročila sodišču. — Na državnem mostu pa so sinoči aretirali 31-letnega brezposelnega pekoveškega pomočnika Antona Fišingerja. Seznanil se je z nekim Rušanom, s katerim je tudi v neki gostilni popival. Rušan je imel seboj zavoj usnja. Ker je imel še neke opravke, je prosil Fišingerja, naj mu do povratka pazi na zavoj. Ko pa se je vrnil, ni bilo več ne Fišingerja ne zavoja. Hitel je za njim in ga res zasačil na državnem mostu, kjer ga je dal aretirati. Fišinger je mirno priznal ta in še nekaj drugih grehov. Prišel je v Maribor odsedet tritedensko zaporno kazen. Sedaj si jo je še nekoliko podaljšal. —

Težka nesreča v tkalnici Braun v Jezdarski ulici.

Včeraj je prišel v Braunovi tkalnici v Jezdarski ulici 28letni pomožni delavec Ivan Šnuderl med delom tako nesrečno med transmistijsko jermenje, da mu je zlomilo desno roko, znatno poškodovalo levo roko, levo nogo in glavo. Težko poškodovanega delavca so z reševalnim avtom odremili v splošno bolnico. —

Pri zapeki, motnjah pri prebavi, gorčici v želodcu, krvavih navalah, glavobolu, splošni slabosti vzemite zjutraj na rešče kozarec »Franz Josefove« grenčice. Po izkušnjah, nabranih na klinikah za nožranje bolezni, je »Franz Josefova« grenčica izvanredno dobrodelno odvajalno sredstvo. »Franz Josefova« voda se dobi v vseh lekarnah, drogerijah in specerijskih trgovinah.

O ODSKU KOROŠCEV

Dasi tesno naslonjeni drugi ob druge, zaokroženi v eni sami narodni celini, ki loči samo državna avstrijsko-jugoslovanska meja, smo v zadnjem desetletju na tej strani, mi v svoji svobodni državi le prav malo poučeni o življenju in delovanju svojih rojakov na Koroškem. O njih slišimo le tu pa tam kakšen glas, ki nam priča, da še živijo, da se po Podjuni, Rožu, Zili, ob Vrbskem jezeru itd. še vedno gas slovinska govornica in slovenska pesem. Mimo tega vemo tudi še to, da se zama borijo za svoje manjšinske pravice, čeprav so jim že po mirovni pogodbi za amčene. Vse ostalo nam je — španska vaš. In to ni prav. Vsaj naše dnevno časopisje bi moralo posvečati slovenski Koroški za Peco in Karavankami več pažnje, uvesti bi moralo zanje njene dogodke in probleme v osebno rubriko.

Prav zaradi tega, ker o pravem življenju in delovanju koroških bratov tako malo vemo, nas je obisk igralcev izobraževalnega društva »Kot« iz Sv. Jakoba v Rožu v soboto zvečer tako zelo presenetil. Pred njihovo igro, besedo in pesmijo smo obstali, kakor da bi se nam nenadoma odprla ta skrivna vrata v svet, ki ga nismo poznali. Saj skoraj verjeti nismo mogli, da so ti predstavitelci likov iz »Miklove Zale« zares z one strani Karavank, iz naše tužne Koroške, kjer ni več ne slovenskih šol ne inteligence, kjer skoraj še slovenskih duhovnikov ni več dovolj! Kakšna silovita moč — smo se vprašali — mora biti v teh preprostih kineških ljudeh, da se s tako ljubeznijo oklepajo jezika svojih pradedov in da se morejo tako visoko kulturno dvigati?

Zares, ob tem gostovanju Korošcev smo spoznali, da Koroška še ni tako tožna, kakor smo se bali, da kljub vsemu še živi v njej duh vekovne slovenske prošlosti. Spoznali pa smo tudi — in to na svojo veliko srčnost — da smo po izgubljenem plebiscitu skoraj popolnoma pozabili in jih brezbržno prepustili njihovi usodi. Češ: Plavajte sami, če morete, če ne — utonite! Prepričani smo namreč, da bi morali pri merodajnih faktorih sosednje republike Avstrije kljub vsemu na miren in prijateljski način vsaj nekaj storiti za te svoje brate. Usoda je hotela, da imamo mi pri njih svoje mnoge in jih imamo oni pri nas. Ali ni tedaj prav tako v interesu Avstrijcev, da živimo mi Jugoslovani v bratstvu z rezišči našimi Nemci kakor je v našem interesu Avstrijci koroške Slovence?

Tu je na našem nimenju vse jedro problema, sožitja Slovencev in obbe. Jugoslovani z Nemci in Nemci, odnosno Avstrijci z nami! Oboji imamo v rokah vsa sredstva, da prisilimo drugi družbe k skrbi za svoje manjšine. Namesto pa, da bi se bili poslužili teh sredstev, smo mi Jugoslovani, kar brez vsake kompenzacije priznali pravice svojim nemški manjšini, enotno do jedrino svojih obveznosti in da se pred svetom postavimo v kulturni luči. In prav tako smo mi Avstrijci, da smo se po l.

Mariborski in dnevni drobiž

Mariborsko gledališče

REPERTOAR:

Četrtek, 28. maja ob 13. uri »Začarana žaba«. Otroška predstava za okoliške šole. Ob 20. uri »Dogodek v mestu Gogi« ab B. Kuponi. Zadnjič.
Petek, 29. maja. Zaprt.
Sobota, 30. maja ob 20. uri »Labirint« ab A. Krstna predstava.
Nedelja, 31. maja ob 20. uri »Kavalir Miško«. Znižane cene.

Iz prosvetne uprave.

Dosedanji šef odseka za osnovno šolstvo pri banski upravi dr. Fr. Kotnik je imenovan za šefa odseka za srednje šolstvo, šef odseka za osnovno šolstvo pa je postal banski šolski nadzornik Andrej Rape. —

Sedemdesetletnico

je obhajal te dni v krogu svoje rodbine ugledni trgovec Ivan Brezar v Mariboru.

Otvoritev telefonskega prometa s Francijo.

Od dne 25. tm. ima Maribor odprt telefonski promet z vsemi kraji Francoske. Maribor je napram Franciji v drugem pasu, Francija je pa razdeljena v štiri pristojbinske pasove. V prvem pasu so Mulhouse v Alzaciji (Mühlhausen), v drugem Lyon, Metz, Nancy in Paris, v tretjem Marseille in Paris, v četrtem Bordeaux, Havre, Toulouse. Pristojbina za prvi pas je 106.70, za drugi 117.70, za tretji 128.70, za četrti 139.70 Din. V nočnem času so pristojbine primerno nižje. —

Maribor se udeleži razstave slovenskih mest.

Na zadevno povabilo uprave ljubljanskega velesejma, ki pripravlja za jesenski velesejem poseben oddelek za razstavo slovenskih mest, se je tudi v Mariboru pod predsedstvom župana dr. Juvana sestavil poseben odbor, ki bo pripravil vse potrebno, da bo tudi Maribor na razstavi častno zastopan.

Občni zbor Gremija trgovcev v Mariboru,

ki se je pričel 28. marca in se nadaljeval 21. maja, je snoči izčrpal svoj dnevni red in bil končno zaključen. Navzoča sta bila tudi mag. svetnik g. Rodošek kot zastopnik obrtne oblasti ter obrtno-zadružni nadzornik g. Ig. Založnik. Snoči se je bavil zbor predvsem z zapiranjem trgovin, izdajanjem reklamnih koledarjev, pobiranjem darov po trgovinah, z mestnim milijonskim posojilom za gradnjo novih zasilnih stanovanj ter z reorganizacijo gremijalne uprave. Glede zapiranja trgovin bo gremij obvestil vse člane, kedar imajo na državno nepriznanih praznikih lahko trgovine odprte ves dan in kedar naj bi se zapirale že opoldne. Reklamni koledarji se pričeneš z letom 1933 ne bodo več izdajali, glede nabiranja darov po trgovinah pa je bilo sklenjeno naprositi pristojne oblasti, da naj stopijo v stike z gremijem, predno izdajo tostranska dovoljenja. Gremij bo vložil proti naletju novega milijonskega posojila mariborske mestne občine za gradnjo zasilnih stanovanj pritožbo na bansko upravo. Oskrbniku gremijalne hiše se prizna 4% brutto-nagrada, za reprezentacijske sodbe pa je bila dovoljena načelstvu vsota 4.000 Din. Gremijalno načelstvo je bilo končno pooblašeno, da ukrene vse potrebno za čim preglednejše gremijalno knjigovodstveno poslovanje, nakar je podnačelnik g. Berdajs občni zbor zaključil.

O »bolgarskih Sokolih v Rimu«

je prinesel te dni neki ljubljanski list poročilo, iz katerega zveni gotova tendenca proti Sokolstvu. Zato treba ugotoviti, da se bolgarska telovadna organizacija ne imenuje Sokol, ampak Junaki; dalje nima ta organizacija sokolskega telovadnega sistema, ampak švicarski, in vsled tega tudi ni in ne more biti včlanjena v slovanski sokolski zvezl. —

Tovorni kolodvor v Hočah

je po dolgi borbi z upravo železnic končno zasiguran in so predela že v teku. V kratkem se bo pričelo z dovozom gradbenega materiala. —

Srečke za I. razred 22. kola so prispele v upravo »Jutra« in »Večernika« v Mariboru, Aleksandrova c. 13

Odhod dveh odličnih oficirjev iz našega mesta.

Te dni zapustita naš Maribor dva odlična višja oficirja naše garnizije, ki sta si znala pridobiti simpatije vsega prebivalstva: Karel Dolenc, dosedanji komandant 45. pešpolka, odide namreč za komandanta 48. pešpolka v Plevlje, podpolkovnik Vaclav Dic pa je imenovan za komandanta bataljona 40. pp. »Triglava« in komandanta mesta v Novem mestu.

Gospod polkovnik Dolenc je rodom iz Slapa pri Vipavi ter je bil od 16. junija 1928 do 27. aprila 1930 pomočnik komandanta tukajšnjega 45. pešpolka, dne 28. aprila 1930 pa je postal polkovnik komandant.

Podpolkovnik Vaclav Dic je rodom iz Libehova v češkoslovaški republiki, pristojen pa v Maribor. Že kot aktivni avstrijski oficir je bil odločno slovanskega mišljenja, ob prevratu pa se je stavil takoj na razpolago generalu Maistru ter je bil komandant 2. dopolnilne čete v Mariboru. Udeležil se je tudi bojov na Koroškem.

Naše prebivalstvo bo ohranilo oba odlična oficirja v najlepšem spominu in prepričani smo, da bosta tudi onadva odnesla iz našega mesta najlepše vtise. —

Plačevanje nadur.

Že delj časa se vleče med delavstvom in tovarnarji spor radi plačevanja nadur s 50%nim pribitkom, kakor je to določeno v zakonu o zaščiti delavstva. Ker se nekateri tovarnarji niso hoteli držati te zakonske določbe, so delavci posegli po skrajnem sredstvu in poklicali na pomoč sodišče. Te dni je mariborsko sodišče izdalo v neki taki tožbi tekstilnega delavca prvo sodbo. Šlo je za 50%ni dodatek za 3 leta nazaj v iznosu nekaj nad 2000 Din, kar za delavca veliko pomeni. Sodišče je spoznalo delavčovo tožbo za upravičeno in je obsodilo tovarnarja v plačilo zahtevane svote, ker je zahteva v zakonu utemeljena. Pri tem je sodišče v razlogih ugotovilo, da plačilo za nadure ne gre samo onemu delavcu, ki se tej pravici izrecno odpove. —

Akademija »Napredka«

dne 26. tm. v Nar. gledališču je v polni meri upravičila glas o resnosti stremljenj in podvigov naše nacionalne omladine tukajšnjih srednjih šol. Žal da naša inteligenca vseh različnih stanov, ki ima mno gokrat polna usta graje, da se današnja mladina posveča vsemu drugemu, samo ne izvenšolskemu izpopolnjevanju svoje duševne kulture, ni čutila potrebe, se na lico mesta prepričati, kaj dela in kaj nudi naša mladina. Naj se vsi ti zavedajo, da je njihova dolžnost, iskati stikov in zvez z mladino, jo iskati in skušati pritegniti svoji ideologiji. Ako tega ne store, se ne smejo čuditi, če jim mladina zdrkne iz rok in gre svoja pota. Akademija, koje protektorat je prevzel veliki ljubitelj mladine g. ravnatelj Zupančič, je nudila i v petju moškega zbora pod vodstvom gosp. prof. Švajgerja, i v izvajanih društvenega orkestra, i v solopetju gdč. Sušteršičeve, i v klavirskem partu gdč. Pečnikov, i v violinskem solu simpatičnega g. Haasa mnogo umetniško dragocenega. Dramska slika Jevrejnova, »Kulise duše«, znanstveno delo v dramatski obliki, je po svoji zamisli in koncepciji vsekar nekaj novega in zanimivega. Pod režijo g. Skrbinška so jo dijači podali prav posrečeno. Prvo dejanje Cankarjeve »Lepe Vide«, te visoke pesmi hrepenenja, nas je vse zaneslo v kraljestvo lepote in sanj. Slavnostni govor »Napredkovega« starejšine dr. Köstla je v krepko izklesani obliki orisal borbe in težave ter uspehe desetletnih stremljenj Napredkove družine. In sedaj ob vstopu v drugo desetletje: mladina, krepko naprej! V. S.

Spielmann - Pirc 6:4.

Včeraj je bil v Rogaški Slatini končan match med šahovskim velemojstrom Spielmannom in našim ožjim rojakom, jugoslovanskim šah. mojstrom Vasjo Pircem. Rezultat je 6:4 za Spielmana. 6 partij je končalo remis, od ostalih 4 pa je Spielmann 3 dobil in 1 izgubil. Dasi je naš mladi mojster propadel, vendar pa rezultat priča, da ga čaka še lepa šahovska karijera. —

Sadlarski poučni tečaj v Ljutomeru.

V nedeljo, dne 31. maja ob 8. predpoldne, priredi v Ljutomeru Društvo sadnih trgovcev, sedež v Mariboru, sadlarski poučni tečaj v hotelu Zavratnik. — Dnevni red je zelo obširen, kajti predavalo se bo o sadjarstvu sploh — kako sad obirati — kar je do danes še zelo pomanjkljivo; sortirati, dovažati ter kako po najvišji dnevni ceni vnovčiti, da dobi sadjar svoj trud dobro poplačan. Sadjarji Ljutomera in okolice, zlasti okrajja Štrigova in Prekmurja, iskreno vabljeni in dobrodošli. —

Angleški krožek v Mariboru.

Enodnevni izlet v nedeljo 31. maja na Boč. Udeleženci se zberejo pred gl. kolodvorom ob 9. uri.

Pevski zbor Ferijalnega saveza iz Maribora

poje v soboto 30. tm. ob 8.30 zvečer v radiju Ljubljana. Na programu so same narodne pesmi. —

Kazni radi ponarejanja vin.

Iz Vršca poročajo, da je tamošnje sodišče 27. tm. obsodilo 10 vinskih trgovcev na občutne zaporne in denarne kazni radi ponarejanja in nedovoljenega mešanja vina.

Velik prosvetni dan v Beltincih

priredi mariborska Zveza kulturnih društev v nedeljo 31. tm. od 9. naprej v sokolski dvorani (»Pri kroni«). Predavala bosta gg. min. v p. dr. V. Kukovec o izobrazbi in prosveti kot predpogoju narodnega gospodarskega in splošnega napredka in dipl. agr. En. Šiftar iz Maribora o najbolj akutnih problemih našega prekmurskega kmetijskega gospodarstva, nakar bo predvajal še zdravstveno poučni film »Alkohol«. Med tem pa se bo od pol 11. ure naprej vršila tudi prosvetno konferenca za celo Prekmurje. Na tej bo poročal predsednik Zveze o novih ciljih in smernicah v prometnem delu v zvezi z delom za gospodarski napredek, g. šol. upravitelj Gabrijelčič iz Mur. Sobote o stanju prosvetnega dela v srezu M. Sobota, učitelj g. Izidor Horvat pa o istem v srezu Dol. Lendava. Po zadevni razpravi bodo sprejeti sklepi in resolucije s programom za nadaljno prosvetno in gospodarsko delo v Prekmurju.

Binkošti v Ormožu!

Lepo binkoštno vreme je tudi sicer »mirne« Ormožane izvabilo iz temnih sob v prosto naravo — na hribe. V nedeljo je izletela 25 članov broječa skupina Sokolci in Sokolov na Ivančico. Izlet, ki je bil prvi v večjem obsegu, je uspel nad vse pričakovanje, čeprav je po poti domov pneumatika nagajala. Prihodnji tak izlet je zamišljen v Trakošan Manjša skupina izletnikov je ponovno naskočila zeleno Pohorje. »Najmirnejši« pa so tudi to pot ostali doma — ali so se podali kvečjemu za Dravo, kjer je kopalna sezona že v polnem razmahu, čeprav občina še sedaj ni dala postaviti kabine. Deca se giblje večinoma v Tišrvi grabi — to je v letnem telovadišču Sokolskega društva Ormož, ki se baš preureja iz bivše mestne grabe. Ko bo urejeno, nam ga bo zavidalo marsikatero društvo. Deca so v polnem razmahu in se že bližajo koncu. Tudi tu je dela zavlekla mestna občina, ker občinski odbor parkrat radi nesklepnosti ni mogel izjaviti, kaj name rava napraviti z bazenom, ki ga je po pogodbi dolžan popraviti in pokriti. — V pondeljek popoldne so nas s svojimi bravurami na konjih zadivili Kozaki. Nastopili so ob precejšnji udeležbi na sejmišču. Malo poprej pa smo imeli priliko pogledati si kolesarsko dirko »Kolesarskega in podpornega društva« v Ptuj. Priporočamo omenjenemu društvu, da si nabavi štoparico, in naj ne odčita časa enostavno na žepni uri. Tudi start je bil pomanjkljiv. Gledalcev razmeroma malo — menda radi slabe reklame.

Domači črešnje zorijo...

V Linhartovi ulici je začela zoreti lepa črešnja. Njen rdeči smeh te zaziblje v lepe sanje. Ta črešnja pa ima svojo »opasno« konkurentinjo v svoji sestri v Tomšičevem drevoredu, a vse prekaša po svoji prerani zrelosti — kakor vsako leto — črešnja na dvorišču policijske uprave. Davi so kmetice z Dravskega polja prinesle na trg prve šopke domačih črešenj po ceni Din 1.— šopek. —

Desno nogo si je zlomil

na Ruški cesti 64letni trgovec Alojzij Smolej vsled nesrečnega padca na cesti. Z reševalnim avtom so ga odpremili v splošno bolnico. —

KINO

Grajski:

Od danes dalje:

MAROKKO.

Najlepši zvočni film z Marleno Dietrich v glavni vlogi. — Krasni naravní posnetki.

Union:

Od danes dalje:

POT K SREČI.

100 nemški govor. in zvočni velef
100% nemški govoreči in zvočni velefilm. Jenny JUGO, Fritz SCHULZ, Albert PAULIG, Szöke SZAKAL.

Predstave v obeh kinih ob delavnikih ob 17., 19., 21. uri; ob nedeljah in praznikih ob 15., 17., 19. in 21. uri. Predprodaja dnevno: od 10. do 12. ure na blagajni. XXVI

Iz zadružništva državnih uslužbencev.

Savez Nabavljalnih zadrug drž. uslužbencev ima svoj redni občni zbor v Mariboru. Ob tej priliki proslavi skupno 2 Nabavljalno zadrugo v Mariboru desetletnico svojega obstoja. Da manifestiramo čimbolj našo zadružno zavest, vabimo člane vseh mariborskih v Savezu včlanjenih Zadrug drž. uslužbencev, da se udeležijo: 1. dne 29. t. m. ob 9.25 sprejema delegatov na glavnem kolodvoru; 2. dne 30. t. m. ob 20. uri zadrugarskega večera v Gambirnovi dvorani in na vrtu; 3. dne 31. tm. ob 10. uri svečane seje v veliki dvorani Narodnega doma. — Uprava Nabavljalne zadrug drž. uslužbencev v Mariboru. —

Kmetijska podružnica Maribor in okolje ima v nedeljo, dne 31. tm. v vinarski in sadlarski šoli občni zbor z naslednjim sporedom: 1. Predavanje dipl. agronoma, gospoda Emerika Šiftarja o kmetijskem knjigovodstvu. 2. Poročilo. 3. Volitev novega odbora in volitev delegatov za skupščino. 4. Predlogi. Začetek ob 9. dop.

Trošarina na pnevmatiko.

Važno za lastnike osebnih in tovornih avtomobilov, autobusov in motociklov. Mariborska sekcija avtokluba obvešča s tem svoje članstvo na naslednjo odredbo Dravske banovine VII-9400-I od 4. 5. 1931, tiče se trošarine na pnevmatiko. Na številna posredovanja Autokluba se je posrečilo doseči tozadevno razne olajšave. Da se ne bi oviral avtomobilski promet s kontrolo o plačilu te trošarine, je dopuščeno, da se ta plačuje pavšalno za leto 1931—1932 in sicer: za osebne automobile Din 500, za tovorne automobile Din 2000, za autobuse Din 2000, za 2 kolesni priklopi voz Din 1000, za motocikel Din 100. Lastniki motornih vozil, ki se nameravajo poslužiti te ugodnosti morajo to prijaviti banski upravi oddelek VII — najkasneje do 31. maja ter plačajo odpadajočo pavšalno trošarino do 30. junija 1931. Dotični, ki se pa ne bodo poslužili te ugodnosti plačanju pavšalirane trošarine, bodo morali plačati po 25 Din od 1 kg teže za že rabljeno, novo in pa tudi rezervno pnevmatiko. — Avtomobilski klub kraljevine Jugoslavije, sekcija Maribor. —

Dva vloma.

Sinoči so vlomili v Detičkovo mesnico v Frankopanovi ul. 35 in odnesli cigaret, denarja in nekaj drugih stvari za okrog 500 Din. V mesnico so prišli skozi okno, iz katerega so iztrgali mrežo. Za storilce še ni sledu. — Včeraj tekom popoldneva pa so vlomili v stanovanje Terezije Gradišnik v Vrbanovi ulici ter ji odnesli oblek in čevljev ter perila za krog 3300 Din. V stanovanje so prišli s silo. Tudi tu za zlikovci ni sledu. —

Oficirli mariborske garnizije

prirede dne 3. junija zvečer v dvorani in na vrtu Narodnega doma tovariški večer, na katerega so vabljeni vsi, ki so dobili vabilo za slavnostno zabavo dne 17. decembra. Kdor ni dobil vabila in se želi udeležiti tovariškega večera, naj se obrne pismenim putem na upravo Oficirskega doma (Vojašnica kralja Aleksandra). Pričetek ob 21. uri. Obleka promenadna.

Priprave za iznajdbo najstraš- hovitejšega orožja

ELEKTRIČNI ŽARKI. — DOSEDANJE IZNAJDBE IN VRSTE. — SMRTNI ŽARKI IN NJIHOV POMEN.

Kakor napreduje v zadnjih desetletjih obče vsa tehnika z nepojmljivo naglasi koraki, tako si človeštvo izmišlja tudi dan za dnevom nova morilna in uničevalna sredstva. Že v svetovni vojni smo spoznali, koliko more na potek bojev uplivati sama gola tehnika. In prav zaradi tega se zmaga tako dolgo ni mogla nagniti ne na to ne na ono stran. Pomislimo samo na zrakoplove in aeroplane, na podmornice in dalekostrelne temške topove, na tanke in na strahotne napade s plin!

Vsa ta bojna, morilna in uničevalna sredstva pa niso bila nič v primeri s tistimi, katera moderni znanstveniki šele iščejo, ali pa so jih — vsaj teoretično — že našli. Ta sredstva so razni nevidni žarki, ki so v javnosti znani pod skupnim imenom »smrtne«. V resnici pa ne gre samo za »smrtne«, temveč tudi za druge strahotne žarke. Naj naštejemo samo nekatere in orišemo obenem njihove namene in učinke. Že dolgo se bavijo številni kemiki vsega sveta, posebno pa ameriški, angleški, francoski in nemški s problemom posebnih električnih žarkov, ki bi mogli na večje ali krajše daljave brez ljudi voditi prometna sredstva: aeroplane, zrakoplove, tanke, avtomobile, ladje itd. In v tem so že toliko uspeli, da lahko rečemo — ti žarki eksplodirajo. Posebno konstruirani avtomobilski so že drveli brez vožnje po cestah in ulicah in številni aeroplani so že brez pilotov leteli in metali na zemljo bombe. Principi teh žarkov so tedaj znani, uspeli so tudi prvi praktični poskusi, a tistega, kar iznajditelji hočejo, vendar še nimajo.

Stremjenje drugih je pa usmerjeno na odkritje takih nevidnih in neobčutljivih žarkov, s katerimi bi se dali na ogromne razdalje zaustaviti vsi električni motorji in magneti. S tem sredstvom bi sovranski lahko popolnoma izločili iz navadne vojske vse aeroplane, zrakoplove, avtomobile, tanke, motorna kolesa, podmornice, torpedovke, križarke itd. Da se že podvzeli prvi poskusi s takimi

žarki in da so bili tudi doseženi neki pozitivni rezultati, je znano, vse drugo pa je še tajnost, ki je širšemu svetu ni mogoče odkriti. Iznajditelji, odnosno njihovi gospodarji in financieri jo preveč ljubosumno čuvajo.

Tretje vrste žarki so namenjeni za to, da bi — seveda tudi na daljavo, ker le v tem je njihov praktični pomen — uničili vsako kovino. Če bi se posrečilo odkriti jih, bi se z lahkoto n. pr. iz Maribora pokvarile v par trenutkih vse naše železniške proge, razdeljali vsi železni mostovi, ustavili in uničili vsi industrijski stroji itd. Skratka — obstalo bi vse, samo ljudje in živali bi še lahko skrbeli za komunikacije, delo, obrambo itd. Toda kaj bi celo ti mogli, če bi naenkrat prišli ob puške, strojnice, obročne na kolesih itd. So pa poleg teh tudi še žarki, ki uničijo kamen. Pasti bi mogli tedaj tudi kameniti mostovi!

Najstrahotnejši pa so poslednji žarki, katerih skrivnost je baže v bistvu že odkril nek ameriški znanstvenik. To so pravi pravcati »smrtne žarki«. Z njimi se lahko na daljavo več milj uniči v najkrajšem času sploh vsako organsko življenje, vsako živo bitje. Nič drugega ni treba kakor nameriti aparat na kako mesto ali pokrajino in v nekaj minutah pomro vsi ljudje in poginejo vse živali od najmanjših do največjih. Niti mušicam in črvom ni prizanešeno! Ti žarki so, v nasprotju z drugimi, mrzli. Strašen njihov mrzav zleden v nekaj hipih kri v žilah in v srcu. Človek se zmrznjen zgrudi na tla in nihče mu več ne more pomagati. Nastrašnejše pa je to, da predro tudi debelo zidovje in poščevje živa bitja v hišah in utrdbah. Toda tudi ta nastrašotnejša od vseh iznajdb človeštva je zaenkrat še skoraj samo v teoretičnih pogovih. S tem pa seveda še ni rečeno, da se v praksi nikdar ne bo uporabljala. Morda bomo že mi, ki sedaj živimo, priča uresničenja te nepopisne grozote, kajti možnosti tehnike so po sedanjem pojmovanju skoraj neomejene!

Konferenca za gospodarsko osvajanje severa

V Akademiji znanosti v Leningradu se je vršila nedavno specialna konferenca o vprašanju gospodarskega osvajanja severa, zlasti pa, kako naj se v to svrho izkoristijo zrakoplovne veze. Uvodoma je načelnik zrakoplovno-kemične družbe Kulbas orisal specialno vlogo letalstva v političnem, kulturnem in gospodarskem osvajanju severa. V zadnji dobi se izdeluje podoben načrt zračnih prog na sovjetskem severu. Ravnatelj Arktičnega zavoda Samojlovič, znan iz ekspedicije ledolomca »Krasina« za reševanje posadke Nobileve zračne ladje »Italia«, je podal poročilo o sodobnih metodah za raziskovanje polarnih krajev.

Aeroplan so na severu SSSR uporabili prvič leta 1923. Takrat so napravili polet na Novo Zemljo. Zračna zveza z Novo Zemljo je omogočila ne samo hitrejšo predelavo znanstvenega materiala v tem predelu, ampak je tudi omogočila poglobitev znanstvenih raziskovanj.

Ugledni poznavalec severa, prof. Bogoraz-Tan, je opozoril na to, da ima sever svojo posebno in veliko kulturo. Ta kultura je osnovana na vožnji s pasjo vprego, na dobrem poznavanju naravnih bogastev in v sposobnosti, da se najde najboljši način za obrambo človeka pred zimo. Na severu so velika prirodna bogastva. Aeroplan lahko vrši veliko vlogo v eksploataciji tega bogastva.

Glasom poročila prof. Šmida, ki je govoril kot referent za Kamčatko, so na Kamčatki ogromne količine lososov, kar predstavlja neizmerno vrednost. Na Kamčatki je danes krog 200 industrijskih naselbin in več deset tisoč tvojnic za konzerve. Te produkte pa je možno spraviti v promet samo potom primernih zračnih zvez. Zračna zveza s severnimi predeli pa je najprimernejša in najhitrejša.

Predstavnik osrednjega sveta zrako-

plovno-kemične družbe Mihelsona je izjavil, da se na Čukotskem polotoku grade v razdaljah po 30 km obsežni prostori za pristajanje avijonov. Poleti v polarne kraje so omogočeni vsled cenosti tega prometnega sredstva. Dočim stane en kilometer železnice 100.000 rubljev, en kilometer ceste 35.000 rubljev, stane ta razdalja po zračni poti (vštevši gradnjo potrebnih objektov na zemlji) samo 2000 rubljev. Krzna s Čukotskega polotoka so se doslej dovažala samo na sahen s pasjo vprego. Potovalo se je enkrat na mesec. Zračne vožnje pa bodo enkrat vsak teden.

Sovjetska unija ima doslej na severu 40.000 km zračnih prog.

Humor inozemstva

»Henrik je jako originalen, saj mi pripoveduje stvari, o katerih nisem poprej nikdar nič slišala.«

»Za božjo voljo, ali ti je koncem vseh koncev staval tudi ženitno ponudbo?«

Gospodinja novi kuharici: »Zdi se mi, da imate zelo mnogo prtljage.«

Kuharica: »Da, milostiva. Toda, da govorim resnico, vam povem, da komaj vem, kaj imam v svoji prtljagi. Že mesec nimam nobene priložnosti, da bi izpraznila zaboje.«

Mlada žena: »Med tem, ko je bil moj mož na potovanju, sem se naučila kuhati.«

Mati: »No, in kaj je napravil mož, ko se je vrnil domov?«

Ona: »Odpotoval je zopet!«

Tašča: »Rekel si mi, da imaš doma vedno zadnjo besedo. Toda, odkar sem pri vas, vidim samo, da je tvoja žena neomejena gospodarica nad teboj.«

On: »In vendar imam vedno jaz zadnjo besedo. Ali ne čuješ nikdar, ko ji rečem vedno: Dobro!«

Nenavadna pustolovščina v planinah

Neobičajno pustolovščino sta doživela brata Rhon in hčerka enega izmed njih, mala deklica, stara deset let. Lepega dne so se napotili na izlet iz Intre v Italijo na goro Montarone. S seboj so vzeli hrano za cel dan, oborožili se s planinskimi palicami in se začeli zgodaj zjutraj vzpenjati na goro. Hoteli so doseči vrh, odkoder se nudi krasen razgled na dolino Cusio in na jezero D'Orta. Ko so prišli nekako do polovice pota, so utrujeni posedli in počivali. Tu pa se je začela njihova dogodivščina. Preden sta se brata, še manj pa hčerka, zavedla, so naenkrat začeli nad svojimi glavami nenavadno hreščanje in kmalu nato prhutanje kril. Ko so pogledali kvišku, so opazili orla, ki se je pripravljala za napad. Deklica je zakričala in se prestrašena umaknila, da bi se obranila. To pa je bila tudi njena rešitev. Plen se je roparici izmuznil pri prvem napadu in to je zapečatilo njeno usodo.

Vendar je ptič še nadalje poizkušal doseči svoj plen. Začel je obletavati deklico, katero je hotel ugrabiti. Nesrečni otrok je jokal in klical na pomoč. Brata Rhon pa seveda nista držala med tem križem rok. S svojimi planinskimi palicami sta začela udarjati po ptici in jo bosti s konicami. Srdita ptica je dobila nekoliko močnejših udarcev, iz ran pa, ki so ji bile prizadejane z železnim konico, je curljala kri. Po nekajkih brezuspešnih poizkusih je orle končno omagal in padel v travo.

Brata Rhon pa se še nista znašla po prvem iznenadenju, ko sta začela nad svojimi glavami ponovno hreščanje. Ko sta pogledala kvišku, sta opazila, da se bližata dva orla, ki sta priletela svojemu ranjenemu drugu na pomoč. Zopet se je začela ogorčena borba na življenje in smrt. Ogromni ptici sta poskušali na vsak način osvetili ranjenega druga, vendar pa sta se branila brata tako dolgo, dokler nista napadalca borbe opustila in odletela brez sledu pod oblake.

Premaganemu orlu so prevezali sedaj s kosom vrvice čvrsto strašne kremplje in pohabljen krila. Eden izmed bratov si je natovril roparico na hrbet, drugi pa mu je med potjo tesno sledil in bil pripravljen ptico takoj udariti, če bi skušala zbežati. Ta opreznost pa je bila odveč, ker je bila ptica popolnoma zbita in brez moči.

Deklica, ki se je končno otrešla strahu, je spremljala svoja brata, opazujoč ogromno ptico, ki ji je stregla po življenju. Ujeti kralj višav je vendar spuščal hripave glasove in s tem klical na pomoč, ki je malo kasneje v resnici prišla. Ona dva orla, ki sta pritekla že prvič ranjenemu tovarišu na pomoč, ki pa sta morala borbo opustiti, sta se sedaj ponovno pojavila. Letala sta nad glavami izletnikov in jih poskušala napasti, vendar pa sta se sedaj mnogo previdneje umikala železnim konicam, ki so švigale po zraku. Često sta poskušala orla udariti po glavah izletnikov s svojimi klunoma ter sta se približala popolnoma glavam, pa sta seveda takoj dobila z okovankami udarce po svojih glavah, krilih in nogah.

Tako sta spremljala ta dva orla svojega ranjenega in ujetega tovariša čisto v dolino. Ko pa sta uvidela, da ne pomaga nič, sta opustila odločilno borbo. Ko so pozneje ptici krila raztegnili, so ugotovili potniki, da merijo v dolžini čez dva in pol metra.

Vojaški ubežnik v zaboju.

Iz Prage poročajo: Vsa polzvedovanja policije, da bi izsledila krivce, ki so v pešno-čakovnem uradu pred dnevi ukradli pol milijona čeških kron, so ostala dosedaj brez uspeha. Pač pa je našla policija pri neki hišni preiskavi v podstrešju v velikem, zaprtem zaboju, mladega človeka. Dognala je, da gre za vojaškega begunca, ki je živel že več tednov v dotičnem zaboju in ga je oskrbovala z živili njegova izvoljenka, ki je stanovala v isti hiši. Da bi mu bilo udobnejše to čudno stanovanje, je imel pri sebi tudi gramofon, revolver in bodalo. Mož je bil takoj aretiran.

Spominjajte se CMD

Sokolstvo

Sokolska četa pri Sv. Rupertu v Slov. g. priredi dne 31. maja svoj prvi javni nastop na svojem lastnem letnem telovadišču. Četa obstoja leto dni in je prišla poc s retnim vodstvom šol. uprav. br. Janta do popolnega razmaha. Prosimo vsa bratska društva in čete v okolici, da nas počaste 31. t. m. s svojim obiskom. Zdravo! Načelnik.

Interesantom za proslavo v Murski Soboti dne 7. junija.

Legitimacije za polovično vožnjo v Mursko Soboto dobe člani pri župnem tajniku v pisarni med uradnimi urami.

Vsemu članstvu!

V Mariboru obstoja klub »Meja«, katerega namen je poglobiti med narodom nacionalno zavest ob naši državni meji in dajati našim ljudem-mejašem moralno oporo. Klub hoče pokazati z izleti tem našim najbolj izpostavljenim borcem, da čuti zanje v zaledju tudi še domorodno srce in da jim stoji v borbi ob strani.

Ker smo dobili za izlet, ki je bil na binkoštni pondeljek, obvestilo prepozno, opozarjamo vse članstvo danes na klub »Meja« sploh in na njegove izlete posebej. Priporočamo članstvu toplo, da se teh izletov po možnosti udeležujejo! — MSŽ. —

Vsem sokolskim četam MSŽ!

Savez SKJ je obvestil s svojo okrožnico št. 18 vse župe in mariborska župa vse svoje edinice, da bo pošljala redakciji lista »Vreme« v Beogradu svojo ilustrirano številko **zastonj** vsem četam, ki so včlanjene v Savezu. Naj je bilo nespozumljenje ali kdo ve kaj, čete list odklanjajo in ga vračajo. Čudna je ta gesta tembolj, ker hoče uredništvo podpreti ravno čete, ki so denarno na najslabšem, ne govorim pa o tem, da ni ravno lepo odbijati od sebe z dobrim namenom namenjeni poklon. Težnja za kolikor mogoče jako izobrazbo najširših naših sokolskih vrst dobiva odziv v vedno večjem krogu delavcev in s tega vidika je presojati idejo uredništva »Vreme«. Ne vem, v koliko so prizadele naše čete pri zavračanju lista. Priporočam jim, naj ga kar lepo obdrže, saj pogleda lepo slike vsake rad in cirilica bo kaj prav prišla našim fantom. Je že tako, da je cirilica danes potrebna, pa čimprej si ji kos, boljše zate. Bodimo hvaležni uredništvu »Vreme« za tako podporo in le škoda, da je ta ideja tako osamljena!

Sport

Izprememba nogometnih pravil.

Na zadnjem kongresu Fifa so se izpremenile nekatere točke nogometnih pravil ter se bodo dotični paragrafi glasili nastopno: 1. Vratarjem je dovoljeno, da lahko nosijo žogo štiri korake, in ne dva koraka kakor dosedaj. 2. Pri metu žoge se napačni met ne bo več kaznoval s prostim strelom, temveč bo metal žogo nasprotnik. 3. Ako sodnik meče žogo na tla in se igrač prej dotakne žoge, preden je padla na tla, se ne bo za ta primer več diktiral prosti strel, temveč bo sodnik še enkrat metal žogo.

Nov jugoslovanski lahkoatletski rekord.

Na mednarodnem lahkoatletskem mitingu, ki ga je v ponedeljek priredil na Dunaju WAC, je znani zagrebški lahkoatlet Predanič, postavil nov jugoslovanski rekord na 3000 m. Prispel je na cilj kot tretji v času 9:28. Dosedanji jugoslovanski rekord na tej progi je znašal 9:31.

Jugoslavija: Češkoslovaška.

Nogometna meddržavna tekma s Češkoslovaško se bo vršila začetkom avgusta v Beogradu.

London - Berlin - Paris.

V Londonu so se vršile lahkoatletske borbe treh mest. Zmagal je London s 59,5 točkami pred Berlinom (36,5) in Parizom (36 točk).

MOLNP, službeno.

V nedeljo 31. tm. se vrši ob 10. dop. na igrišču SK Rapida prvenstvena tekma mladim SSK Maribora in SK Železnice. Službovala odbornika gg. Vidovič in Amon. Druge tekme radi sokolskega niso dovoljene. Tajnik

M. Zevacot

V senci jezuita

Zgodovinski roman

145

Postavili ga bodo pred sodnike, napravili navidezno obravnavo — zaradi lepšega — in obesili najkasneje jutri zvečer.

Ona pa, Ciganka, bo prisostvovala obešenju.

In kadar izdahne Lantne svoj poslednji dih, In kadar obrne k grofu Monklariju in mu poreče:

»Dvajset let že iščeš svojega sina in ga objokavaš... Poglej ga zdaj — tu ga imaš!«

Ob tem slikanju Monklarjeve bolečine so se zasvetile starkine oči v neznosnem blešku.

Srce se ji je napenjalo v mogočni radosti.

In misel na vešala, na vrh, na koncu katere se bo zibal Lantne, in na obup velikega profosa — ta misel je risala pred njeno dušo tako jasno sliko, tako razločno in tako živo, da je začela govoriti na glas:

»Glej Monklar! Ali vidiš svojega sina!... Trpiš in plakaš... a toliko ne preplakaš nikoli, kakor sem preplakala jaz! Spomni se, kako sem se vlačila pred teboj na kolenih, in kako si bil ti neusmiljen. Tudi jaz sem videla mrtvo truplo, ki se je zibalo na vrvi — in tisto mrtvo truplo je bil moj sin!...«

Ob devetih zvečer se je pokazala ciganka pred dvorcem velikega profosa. Monklar je bil gotovo že ukazal, da naj jo privedejo k njemu, zakaj vrata so se ji odprla takoj.

Vedli so jo v Monklarjev kabinet.

Profos jo je motril pozorno, izkušaje čitati na tem zagonetnem obrazu tajne nagibe, ki so gonili njeno čudno vest.

Toda obraz ciganke je bilo zaprto pismo — kakor obraz velikega profosa samega.

»Govorile!« ji je dejal s prijaznostjo, ki ni bila njegova navada. »Česa želiš od mene?«

»Vaša visokost,« je rekla ciganka, napenjajoč vse svoje sile, da ne bi izdala sovraštva, ki je prekipovalo v njenem srcu, »ali se spominjate, da sem vas prišla nekoč prositi milosti?«

»Spominjam se,« je rekel Monklar hladno.

»Tisti, ki so ga imeli obesiti, je bil moj sin... Ali se spominjate, visokost,«

»Spominjam se,« je rekel Monklar.

»Da, vem, dober spomin imate, visokost,«

»Morda imaš ti še boljšega od mene!« je dejal profos s tako globokim glasom, da je starka vztrepotala v strašni misli:

»Izdala sem se!...«

»Visokost,« je povzela, »moj spomin je dober, to je res! Zakaj muko, ki sem jo trpeval tisti dan, ko so mi obesili sina, sem trpevala potem vse dni, od tistega strašnega jutra pa do današnjega dne. In preveč grozno bi bilo, visokost, ako bi me umorila nova takšna muka...«

»Dvakrat sem vam rešila življenje, visokost; v zameno mi darujete življenje Lantnejevo...«

»Aha! Že vem kam meriš...«

»Jaz visokost? Kdo vam je to rekel?« je vzkliknila ciganka. »Kdo je obudil v vas to mnenje? Res je, da potrebujem Lantneja...«

»Toda takrat, ko sem padel razbojnikom v roke, si me vendar ti sama obvestila, da mi je Lantne namenil smrt...«

»In kaj sledi iz tega?« je vprašala ona hlastno.

»To, da bom ravno tako neusmiljen, kakor je hotel biti on... A to mi še ne zadošča v pojasnilo tvojega vedenja, ki se zdi jako čudno. Ti si mi ovadila Lantneja in si sama parkrat ohrnila mojo pozornost nanj — zdaj pa prideš in me prosiš, da naj ga pomilostim in mu darujem življenje!«

»Prosim vas zato, ker ga potrebujem, visokost! Sovraštva ne čutim do njega, niti ne ljubim, saj sem vam rekla nekoč... Toda potrebujem ga... ne ubijte mi ga...«

»A čemu ga potrebuješ? Govori odkrito!... Videl bom, kaj se da storiti zate, zakaj dolgujem ti veliko hvalo...«

Ciganka je vztrepotala.

Toda nadaljevala je, ne popušča na črta, ki si ga je bila napravila:

»Potrebujem ga, da izvršim neko maščevanje...«

»To je, naj ti zakolje kakega rokovernjača, ki se ti je zameril!« je vprašal on z mračnim usmevom.

»Vidim, da vam ni mogoče ničesar prikriti, visokost! Da, namenila sem mu nalogo, da se osveti zame nekemu rokovernjaču — razbojniku najnižje, najpodlejše vrste! Tisti človek mi je storil strašno zlo. In da mu vrnem zob za zob in oko za oko, kar je navada pri nas ciganih, potrebujem Lantneja... Visokost, vedela sem, da mora pasti danes ali jutri v vaše strašne roke! In zato sem iskala na vašo, kako bi si pridobila pravico do vaše hvaležnosti... Rešila sem vas... Rešite tudi vi mene s tem, da mi pustite Lantneja!«

Veliki profos je zmajal z glavo.

»Ni mogoče!« je dejal suho.

»Ni mogoče! Ah, to je tista strašna beseda, ki ste jo izustili tudi takrat! Glejte, visokost, na kolenih ležim pred vami, kakor tisti dan! Kakor za svojega sina vam ključem: Milost! Usmiljenje temu mlademu človeku!«

Ciganka je bila padla predenj na kolena.

»Tako mlad je, visokost! Oh, premislite to grozoto: to mlado, krasno bitje, polno življenja, namenjeno morda v srečo materi ali očetu... Pograbijo ga mu in položijo vrv okrog vratu! Par hipov — pa bo samo še mrtvo truplo! Premislite obup njegovega očeta, visokost!... Vi sami ne veste, koliko krutosti je v tem, kar hočete storiti!«

Veliki profos je vstal!

»Dovolj!« je dejal. »Pojutrišnjem ob zori bodo plačani vsi zločini tega podlega lopova!...«

»Kaj! Že pojutrišnjem!... Oh, to ni mogoče!...«

Kaj pa obravnava visokost! Saj je treba vendar procesa in obsodbe!«

»Motiš se. Ta rokovernjač je bil zaloten na svežem zločinu. Zato je izročen samo moji dobro volji... Lahko bi ga dal obesiti na mestu...«

»Neusmiljeni ste! Oh, brez srca! Torej ne najdem besede, ki bi genila vaše srce! Ah, visokost, pustite mi vsaj žalostno tolažbo, da mu dam znamenje sočutja v njegovi zadnji uri! Vsaj kraj in uro njegovega usmrčenja naj izvem!«

»Naj bo: pojutrišnjem ob osmih pri Trahoarskem križu...«

»Gorje! Torej ga ne otme več nobena reč!«

»Nič na svetu!«

»Še enkrat, visokost: usmilite se nesrečnega mladeniča!«

»Dovolj je, saj me slišiš! Vstani... in če me nimaš prositi drugega — pojdi!«

Vstala je in si otrla oči.

»Strašni ste!« je dejala.

Nasmehnil se je z bledim, ponosnim usmevom.

»No, povej!!« je dejal. »kaj morem storiti zate... razun nemogoče milosti, ki jo prosiš?«

»Zame? Zdaj ničesar več! Z Bogom! Toda spominjate se vsaj, da sem vas prosila na obeh kolenih, da pustite Lantneja živega... Morda je bolj nedolžen, nego si mislite, in morda, oh, vam bo še žal, da ste ga dali umoriti! Vi ste krivi njegove smrti. Ena sama vaša beseda bi mu vrnila svobodo...«

»Že spet začenaš! Spravi se! In kar se tiče njegove krivde, se nikar ne vznemirjaj!«

»Z Bogom, svetlost!«

Veliki profos je dal znamenje, in sluga je bil privedel ciganko do malih vrat, ki so vodila na ulico.

»Ni se vam posrečilo, uboga žena!« je dejal ta mož, ki ga je bilo navdalo starkino obupavanje s sočutjem.

»Žal, da ne... Saj ste videli,«

»A zdi se tudi, da je ta rokovernjač velik zločinec...«

»Oh, če bi mogel vsaj uiti...«

Lakaj je zmajal z glavo.

»Tega, nikarite upati,« je odgovoril.

»Torej ga stražijo jako strogo?«

»Na vsaki roki in na vsaki nogi ima verigo; zaprt je v celici, ki leži trideset čevljev pod zemljo; in celica nima niti okna. Nič ga ne more oteti... Eh, vraga, kar potolažite se!... Nazadnje pa vendarle ni vaš sin!«

»Hvala vam, hvala, dober človek ste!« je zamrmrala ciganka.

Zunaj na temni in zapušteni ulici je izbruhnila divja radost ciganke, v zlokobnem smehu, v blaznem grohotu, ki bi bil prestrašil velikega profosa, da ga je slišal.

»Tako, vsaj ne bo mogel reči,« je renčala, stopaje z velikimi koraki, »da ga nisem svarila naprej... Ah, kako sem se bala, ko sem stala pred njim!... Kaj bi bilo z mano, če bi me bil uslišal in ga pomilostil!...«

»Toda ne,« je povzela, »ne, ni ga mogel pomilostiti!«

(Nadaljevanje prihodnje številke)

Stelaže za trgovino z mešanim blagom

kompletne ali posamezne kupim. Ponudbe na upravo »Večernika« pod »Plačam takoj«. 1561

Kupim hišo

z malim vrtom od 70 do 100.000 Din, levi breg Drave. Ponudbe pod »Levi breg« na upravo »Večernika«. 1560

Upokojenec išče službo sluga

ali kaj sličnega. Naslov v upravi »Večernika«. 1559

Lep lokal,

pripraven za pisarno ali obrtnika, se odda s 1. junijem. Uprava hiš Pokoj. zavoda, Maribor, Kralja Petra trg.

Krojaškega pomočnika

za male komade, išče »Elegance«, Alek sandrova 48. 1565

Rabljeni avto in moto gumi plašče

kupuje v vsaki količini mehanična delavnica Justin Gustinčič, Tattenbachova ul. 14. 1566

Pozor! Ne zamudite!

Z nakupom zelenjavnih sadik od Din 5.— do Din 15.— za 100 komadov. Se priporoča Vladimir Bonč, stojnica na Glavnem trgu pri Marijinem kipu in tudi na Teznu, Maistrova 43. 1534

Soba in črkoslikanje,

vedno najnovejši vzorci na razpolago izvršuje poceni, hitro in okusno Franjo Ambrožič, Grajska ulica 3 za kavarno »Astoria«. X

Trgovskega učenca ali učenko

z dobro šolsko izobrazbo sprejme K. Wesiak, Cankarjeva 2. 1196

Ali že veste,

da pere »Triumf« Pavel Nedog obratnike tako lepo, da izgledajo kot novi?

Dve štirisobni stanovanji,

opremljeni z najmodernejšim konforom se odda v najem v juniju Naslov v upravnishtvu lista. 1522

Novo!

Novo!

Fr. Maseli Podlimbarski

GOSPODI FRANKO

Cena broš. knjigi Din 140,
v platno vezani Din 172

V knjižarni Tiskovne zadrage,
Maribor, Aleksandrova c. 13

zastopniki se sprejmejo

Spominjajte se CMD

**Doma in na cesti,
v vrtu in pri izletu**
dobri in poceni platneni čevlji

„VIKTORIA“
s šivanimi gumi podplati

DETALJNE CENE PO PARU:

Številke 24-27 28-34 35-41 42-46

Dinar 30· 35· 50· 60·

Dobijo se v vseh trgovinah čevljev
Na veliko pri Polni Zagreb, poštni predal 226

Na vsakem podplatu
zaščitni znak
WIMPASSING

Ugodna
fazona,
elastična
hoja!
Sive, bele in
crne za
sniranje in
na spango.
Domači
izdelek.